

STUDII ȘI ARTICOLE

SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR - „AMBASADORUL SĂRACILOR”

BENIAMIN A. DOCTOR,
Teologie Pastorală anul III

Acest mare și vestit dascăl al lumii s-a născut, cel mai probabil, în anul 354, în cetatea Antiohia din Siria, într-o familie nobilă de creștini. Tatăl, Secundus, era conducătorul armatei din Siria, iar mama sa, Antuza, de neam grec, era o femeie cultivată. Rămas orfan de tată, Sfântul Ioan a fost crescut de mama sa care, deși a rămas văduvă la vârsta de 20 de ani, nu s-a recăsătorit, ci s-a dedicat întru totul educației celor doi copii ai săi. Astfel tânărul Ioan a primit o educație aleasă în școlile cele mai vestite, având dascăli celebri: retorul Libanius și filosoful Andragatius. După ce a terminat studiile, la vârsta de 18 ani, s-a dedicat cercetării Sfintei Scripturi și rugăciunii. Pe la anul 386 a fost hirotonit preot de către episcopul Flavian. Hirotonirea Sfântului Ioan ca arhiepiscop al Constantinopolului s-a făcut la 17 decembrie 397, iar întronizarea a avut loc la 28 februarie 398. Sf. Ioan Gură de Aur moare pe la anul 407. Pentru frumusețea și strălucirea cuvintelor sale, Sfântul Ioan a fost numit de contemporanii săi „*Hrisostom*”, adică „*râu în ale cărui valuri curge aur*”. Un secol mai târziu, i s-a adăugat supranumele de „*Hrisostom, adică Gură de Aur*”.

Sf. Ioan Gură de Aur supranumit „geniu moral” al tuturor timpurilor, a tratat despre aproape toate problemele dogmatice și morale care sunt cuprinse sau desprinse din Sfânta Scriptură. Ca un veritabil doctor de suflete, a urmărit transformarea creștinilor pentru o intensă viață morală. Ceea ce i-a adus suprema consacrare a fost profunda sa iubire de oameni concretizată în nenumărate acte de milostenie, definind legea de aur a vieții sale. Numindu-se pe sine „ambasadorul săracilor”, Sf. Ioan Gură de Aur suferea împreună cu dezmoșteniții soartei, cu săracii, cu năpăstuiții, cu toți cei în lipsuri și în suferințe, pe care căuta să și-i apropie ca și cum L-ar fi apropiat pe însuși Mântuitorul Iisus Hristos. Pentru Sf. Ioan, săracul și năpăstuitul au fost altarul

pe care el și-a adus jertfa sa și prinosul de recunoștință și de mulțumire către Dumnezeu¹.

În tot timpul păstoririi sale, i-a dăruit turmei sale întreaga sa viață și activitate, rămânând în conștiința Bisericii drept „apostolul milosteniei”. O constantă importantă care străbate opera sa, este identificarea lui Hristos cu orice semen aflat în suferință. De aceea, pentru Sf. Ioan ajutorarea semenului aflat în nevoi și suferință, într-un cuvânt, milostenia, constituie unul din modurile în care se concretizează iubirea. A da unui sărac înseamnă a da lui Dumnezeu. Așa cum se exprima un mare patrolog, în zelul său, Sf. Ioan apare ca un tribun ce afirmă de la înălțime problema socială. Dar, în loc să concluzioneze ca un tribun dreptul de revoltă al săracului față de bogat, el nu are alt scop decât a-l duce pe cel bogat la milostenie și la practicarea într-ajutorării².

Iubirea - trăsătură fundamentală a umanismului hristostomic și izvorul milosteniei

S-a spus că „una dintre coordonatele principale ale umanismului hrisostomic este dragostea”³. Iubirea în toată complexitatea ei „este rădăcina, izvorul și mama bunăților virtutea care nu produce suferință, virtute plină de plăcere și aducând multă bucurie acelor care o practică, o întrupează în viața lor”⁴. Iubirea nu este limitată în timp și spațiu. Obiectul iubirii este orice om din orice loc. „*Atât de mare este puterea dragostei încât ea îmbrățișează, unește strâns și leagă nu numai pe cei care stau de față, care sunt alături de noi și-i vedem, ci chiar pe cei care sunt departe. Și n-ar putea să taie sau să întrerupă această prietenie săpată adânc în suflet, nici trecerea de vreme îndelungată, nici lungimea drumului și nici o altă pricină la fel cu aceasta*”⁵.

Fiind unul dintre cei mai iubiți păstori de suflete din întreaga istorie a creștinismului, Sf. Ioan Gură de Aur nu a fost doar un orator inspirat, teoretizând doar învățătura de credință, ci a și acționat ca atare, devenind un adevărat reformator al vieții sociale, ridicându-se împotriva abuzurilor de orice gen, săvârșite fie de membrii clerului sau ai curții imperiale. A biciuit cu o energie constantă toate racilele societății în care a trăit: desfrâul, luxul excesiv, îngâmfarea, minciuna, simonia, necinstea și nu în ultimul rând, prostia. În vremea sa și prin aportul său neobosit, Biserica a realizat o operă caritabilă de

---

¹ F. Cayre', *Precis de Patrologie. Histoire et doctrine des Peres de l' E'glise, Tome premier*, (Paris-Tournai-Rome, E'diteurs Pontificaux, 1927), pp. 472-473.

² *Ibidem, op., cit.*, pp. 472-473.

³ Pr. Prof. Ioan G. Coman, „*Personalitatea Sfântului Ioan Gură de Aur*”, în *Studii Teologice, IX* (1957, 9-10), p. 595.

⁴ Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisoarea 222, în P. G., t. 52, col. 733-734*.

⁵ Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre dragoste și prietenie*, trad. de Pr. Dr. D. Fecioru, (București, 1945), pp. 18-19.

amplu, concretizată în ajutorarea celor aflați în nevoi. Astfel, la Antiohia, Sf. Ioan acorda cazare, masă și îmbrăcăminte la peste 3.000 de văduve și fecioare și se îngrijea de mulți bolnavi și străini, oferindu-le hrană și asistență spirituală. După ce a ajuns arhiepiscop în capitala imperiului, la Constantinopol, întreținea un spital, care pe lângă doctori și bucătari, avea și doi preoți, „pentru a ajuta pe cei suferinzi”⁶.

Sf. Ioan consideră că iubirea aproapelui se manifestă cu adevărat în milostenie, care este ceva substanțială a iubirii. Milostenia este, cu alte cuvinte, iubirea aplicată. Știm că Sfântul Ioan Gură de Aur s-a numit pe sine „ambasador al săracilor”⁷.

Căci faptele lui uimitoare puse în slujba aproapelui au fost mai mari decât numele lui. Milostenia, lucrând în același timp asupra celui ce o face și asupra primitorului, unește pe oameni și-i face ca odinioară în vremea Apostolilor „o inimă și un suflet” (cf. Fapte 4, 32)⁸. Unirea oamenilor este scopul pe care Dumnezeu și L-a propus, făcând pentru ei o datorie din milostenie. Desigur că Dumnezeu putea să ajute pe săraci și prin alte mijloace, dar a încredințat oamenilor această grijă pentru a-i uni prin legătura carității, pentru a-i înflăcăra de iubirea unuia pentru altul⁹. Milostenia este numită de Sfântul Ioan drept „regina virtuților”, însemnând mult mai mult decât oferirea unei sume de bani. Omul se caracterizează prin însușirea sa de a fi milostiv ca unul creat după chipul lui Dumnezeu. Sf. Ioan subliniază această caracteristică, prin care El a făcut totul, lumea și îngerii și demonstrează faptul că și iadul este dovada bunătății Lui, căci înfricoșându-ne cu gândul la el, putem câștiga împărăția cerurilor, practicând virtutea milosteniei. Omul care dă celor săraci, trebuie să aibă o stare sufletească întocmai ca și cum i-ar da Mântuitorului Hristos, căci „nimic nu mânie pe Tatăl Ceresc mai mult decât a fi nemilostiv”¹⁰.

Cu privire la relația dintre milostenie și rugăciune, Sf. Ioan precizează categoric: „Te rogi? Și ce este aceasta? Căci rugăciunea fără milostenie este lipsită de roadă, nefolositoare chiar”. Nu este suficient ca să ridicăm mâinile la cer spre a fi auziți. Puterea rugăciunii noastre stă în mâinile săracilor pe care îi miluim, căci „de vei întinde mâna ta în mâinile săracilor, vei atinge cu dânsa bolta cerului și Cel ce șade acolo va primi milostenia ta. A milui pe săracii care stau la ușa Bisericii, înainte ca noi să intrăm în locașul sfânt, este întocmai ca o pregătire pentru participarea noastră la slujbă”¹¹. Mărimea virtuții milosteniei nu stă în mulțimea banilor, ci în deschiderea „inimii” celor ce o practică, o

---

⁶ Vezi mai pe larg: Prof. Teodor M. Popescu, „*Epoca Sfântului Ioan Gură de Aur*”, în *Ortodoxia IX*, (1957, 4), pp. 531-534.

⁷ Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre milostenie*, 1, în *P. G.*, t. 51, col. 261.

⁸ Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia VI, 3, la Tit*, în *P. G.*, t. 52, col. 608.

⁹ Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia XXXII, 5 la I Corinteni*, în *P. G.*, t. 51, col. 270-271.

¹⁰ Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariu la Epistola către Filipeni, V*, în *P. G.*, t. 62, col. 212.

¹¹ Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariu la Epistola a II-a către Timotei*, în *P. G.*, t. 62, col. 600.

împlinesc, căci „leacul” milosteniei este „tare ieftin” și nu cere multă cheltuială. Este bine primită de Dumnezeu și fapta celor ce dau numai un pahar cu apă și adeseori putem vedea oameni cu puține averi, care fac însă milostenii consistente, și oameni cu multe averi care fac milostenii mai puține decât cei cu averi mici. Realismul Sf. Ioan reiese și din faptul că el știe cât de greu îi va convinge pe cei avuți să fie generoși și darnici, știe că la început ei vor da puțin și din ceea ce le prisosește. Unui astfel de om îi spune: „Dar fă chiar și așa și iute vei ajunge să dai și mai cu îmbelșugare”¹². Sfântul Ioan Gură de Aur evidențiază legătura între posibilitatea dobândirii iertării păcatelor și săvârșirea milosteniei atunci când compară pe cel nemilostiv cu o fiară și se întreba pe bună dreptate, cum putem cere noi de la Dumnezeu să ne miluiască, dacă batjocorim pe cel care nu ne-a făcut nimic rău, dacă îi cerem „socoteală de sărăcia lui”¹³.

Pentru a-i mobiliza pe ascultători să porceadă cât mai grabnic la săvârșirea milosteniei, Sf. Ioan subliniază valoarea uriașă a ei deoarece se aduce iertarea păcatelor: „Mare lucru este milostenia, fraților! Să o îmbrățișăm că n-are seamăn pe lume. E în stare să ne șteargă păcatele, și să alunge de la noi osânda”¹⁴. Iar în alt loc spune: „Această poruncă de a face milostenii, dacă o împlinim, poate să ne șteargă toate păcatele, să ne smulgă din focul gheenei; numai să facem milostenia din belșug”¹⁵.

Puterea milosteniei

Mare lucru-i milostenia de aceea, Solomon zicea: „*Omul e mare, omul milostiv e neprețuit*”. Milostenia are aripi mari, ele străbat văzduhul, depășesc luna, străbat prin razele soarelui și se ridică până în înaltul cerului. Nici acolo nu se opresc. Depășesc cerul. Lasă în urmă legiunile de îngeri, carele arhanghelilor și toate puterile cele înalte, nu se opresc decât la picioarele tronului împăratesc¹⁶. Dați celui sărac, și chiar de nu veți deschide gura, mii de guri și vă vor lua partea, milostenia care-i răscumpărarea sufletului. Și nu-mi

---

¹² Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariu la Epistola a II-a către Corinteni, XIX*, în *P. G.*, t. 6, col. 533-534.

¹³ Nimeni nu alege răul ca rău, ci îl alege întrucât este înșelat de înfățișarea bună sub care inevitabil se prezintă. Cu toate acestea, fiecare trebuie să se considere pe sine însuși ca începător al răutății, ce există înlăuntrul său (Cf. Sf. Vasile cel Mare, *Hexameronul, II, 5*, în *P. G.*, t. 31, col. 40A).

¹⁴ Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia despre pocăință, III*, trad. din limba greacă de Preotul profesor Dumitru Fecioru, (București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1998), p. 51.

¹⁵ *Omilia VIII, 6*, în Vol. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia la Facere*, Partea întâi, Traducere, introducere, indici și note de Pr. D. Fecioru, în col. „Părinți și Scriitori Bisericești” (P. S. B.), Nr. 21, (București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1987), p. 105.

¹⁶ Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvinte alese*, editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2002, p. 52.

vorbiți de lipsa voastră, văduva care era nici se poate mai săracă, dădu găzduire lui Ilie, așa că lipsa ei nu a fost nici o împiedicare. Ea l-a primit cu mare bucurie și astfel a cules roadele pe care le merita și a secerat snopul milosteniei. Poate unul din noi îmi va zice: „Dă-mi pe Ilie”. De ce cereți pe Ilie? Eu vă dau pe stăpânul lui Ilie și nu-l hrăniți. De ați fi întâlnit pe Ilie, ați fi făcut altfel? Hristosul, Stăpânul a toate, a zis: „Ceea ce ați făcut unuia din acești prea neînsemnați frați ai Mei, Mie mi-ați făcut”. Cugetați la Hristos, chemând pe alesul Său, în ziua judecării, de față fiind îngerii și toate puterile, zicând: „Acela, pe pământ m-a găzduit, acela m-a încărcat de binefaceri, acela m-a primit, când străin am fost”. Și mai gândiți-vă la temeiul vostru înaintea îngerilor, la izbânda de care vă veți bucura în fața neamurilor cerului. Cel pe care Hristos îl va mărturisi, cum oare, temeiurile lui nu-l vor pune pe deasupra îngerilor? Așadar, lucru mare este milostenia, frații mei. S-o îmbrățișăm; nimic n-o ajunge, ea este în stare să șteargă toate greșelile, în stare de a îndepărta judecata¹⁷.

Nu-i de ajuns să săvârșim milostenia. Trebuie s-o săvârșim din plin și fără părere de rău. Fără părere de rău este puțin spus, ci cu bucurie, cu grabire. Fără părere de rău și cu bucurie nu sunt, într-adevăr, același lucru. În una din epistolele către Corinteni, Apostolul Pavel pune accent pe această învățătură, îndemnând pe credincioși la cât mai mare deplinătate, zicea: „Cine seamănă slab, va culege slab. Cine seamănă în binecuvântări, în binecuvântări va și culege”. Și ca să îndrumeze băgarea de seamă, adăuga: „Fără părere de rău și nu de nevoie”. Trebuie, când săvârșești milostenia, să se îplinească două condiții: deplinătate și bucurie. De ce vă jeluți când dați săracilor? De ce să fiți întunecați când săvârșiți faptele milei lepădând, în felul acesta, de la voi roadele unei bune fapte? De vă supărați, nu mai sunteți milostivi, ci aspri și neomenoși. De vă supărați, cum veți ridica pe fratele vostru aflat în necaz? Socotiți-vă fericiți, chiar când îi dați cu bucurie, căci nimic nu pare oamenilor mai rușinos decât de a primi de la semenii săi. Așa că dacă nu îndepărtați orice urmă de regret prin marea bucurie pe care o arătați, dacă nu faceți să se vadă că voi prețuiți mai mult a primi decât a da, departe de a ridica pe cel căruia-i dați, îl veți doborî mai mult. De aici vorbele Apostolului: „Dați cu bucurie!”¹⁸.

Concluzii

Materialul subliniază personalitatea remarcabilă a Sfântului Ioan Gură de Aur, cunoscut drept „geniu moral” al tuturor timpurilor. În mod evident, el a avut o contribuție semnificativă atât în domeniul teologiei, abordând problemele dogmatice și morale extrase din Sfânta Scriptură, cât și în sfera milosteniei și a acțiunilor concrete în favoarea celor săraci și suferinzi.

---

¹⁷ *Ibidem, op., cit., p. 53.*

¹⁸ *Ibidem, op., cit., p. 53.*

1. Ambasador al săracilor și Doctor de suflete: Sfântul Ioan Gură de Aur s-a numit pe sine „ambasador al săracilor” și a demonstrat profundă iubire pentru oameni prin nenumărate acte de milostenie. Ca un adevărat doctor de suflete, el a avut ca scop transformarea creștinilor pentru o viață morală intensă.

2. Identificarea lui Hristos în suferință: O temă recurentă în opera sa este identificarea lui Hristos cu orice persoană aflată în suferință. Milostenia, conform Sfântului Ioan, reprezintă una dintre manifestările concrete ale iubirii și un mod de a aduce o jertfă de recunoștință și mulțumire către Dumnezeu.

3. Reformator social și critic al abuzurilor: Sfântul Ioan Gură de Aur nu s-a limitat doar la aspectele teoretice ale învățaturii de credință, ci a acționat activ împotriva abuzurilor sociale, criticând desfrâul, luxul excesiv, minciuna și altele. Prin eforturile sale, Biserica a realizat o operă caritabilă semnificativă, oferind ajutor celor aflați în nevoi.

4. Iubirea și milostenia ca trăsături fundamentale ale umanismului hristostomic: Sfântul Ioan subliniază importanța iubirii în umanismul hristostomic și consideră milostenia drept o formă substanțială a iubirii aplicate. Milostenia este numită „regina virtuților” și depășește simpla oferire de bani, implicând deschiderea inimii celui care o practică.

5. Puterea milosteniei în ștergerea păcatelor: Sfântul Ioan evidențiază puterea extraordinară a milosteniei în ștergerea păcatelor și îndeamnă la săvârșirea ei fără părere de rău și cu bucurie. Milostenia, conform lui, este un act neprețuit, cu aripi care străbat văzduhul și depășesc orice limită.

În final, Sfântul Ioan Gură de Aur reprezintă un exemplu de trăire a învățăturilor creștine prin fapte concrete, fiind atât un învățător inspirat, cât și un reformator social dedicat. Milostenia și iubirea față de aproapele sunt aspecte centrale ale învățăturilor sale, reflectate în viața sa și în influența pe care a avut-o asupra Bisericii și a credincioșilor.

Cu ale lui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne și ne mântuiește pe noi. Amin.

Bibliografie

- Cayre F., *Precis de Patrologie. Histoire et doctrine des Peres de l' Eglise, Tome premier*, (Paris-Tournai-Rome, Editeurs Pontificaux, 1927).
- Coman, Pr. Prof. Ioan G. „Personalitatea Sfântului Ioan Gură de Aur”, (*Personality of Saint John Hrisostome*), în *Studii Teologice*, IX (1957), nr. 9-10.
- Sf. Ioan Gură de Aur, *Scrisoarea 222*, în P. G., t. 52, col. 733-734.
- Popescu, Prof. Teodor M. „*Epoca Sfântului Ioan Gură de Aur*”, (*Epoch of Saint John Hrisostome*) în *Ortodoxia IX*, (1957, 4).
- Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilii despre pocăință, III*, Traducere din limba greacă de Preotul profesor Dumitru Fecioru, (București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1998).
- Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia VIII, 6*, în Vol. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere*, Partea întâi, Traducere, introducere, indici și note de Pr. D. Fecioru, în col. „Părinți și

Scriitori Bisericești” (PSB), Nr. 21, (București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1987).

- Vasile, Sf. cel Mare, *Hexaameronul*, II, 5, în P. G., t. 31, (col. 40A). A se vedea „*Omilii la Hexaameron*, în vol. *Scrieri partea Întâia, Omilii la Hexaameron, Omilii la Psalmi și Omilii și Cuvântări*, trad., introd., note și indici Pr. D. Fecioru, Col. PSB, 17, IBM, București, 1986.
- Sf. Ioan Gură de Aur, *Problemele vieții*, Traducere de Cristian Spătăreanu și Daniela Filioreanu, Editura Egumenița, 2005.
- Băbuț, diacon Gheorghe, *Bogățiile oratorice ale Sfântului Ioan Gură de Aur*, (*The oratorical riches of Saint John Chrysostom*), (Oradea, Editura Pelerinul Român, 2002).
- Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia LV, 3*, în vol. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Facere, Partea a doua*, Traducere, introducere, indici și note de Pr. D. Fecioru, în col. „*Părinți și Scriitori Bisericești*” (PSB), Nr. 22, (București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1989).
- Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvinte alese*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2002.